

Národná stratégia
ochrany finančných záujmov Európskeho spoločenstva
v Slovenskej republike

Tento projekt bol financovaný Európskou úniou v rámci programu PHARE pre Slovenskú republiku.

Úvod

Všeobecný kontext

Finančné záujmy Európskeho spoločenstva

Slovenská republika ako členský štát Európskej únie (ďalej len "EÚ") získava finančné prostriedky z rozpočtu Európskeho spoločenstva (ďalej len "ES"). Orgány Slovenskej republiky priamo riadia značnú časť týchto prostriedkov, a to najmä prostriedkov z fondov a ostatných finančných nástrojov EÚ, ktoré boli implementované v predchádzajúcom období a ich implementácia sa ešte ukončuje, ako aj tých, ktoré budú implementované v programovacom období 2007 – 2013. Vzhľadom na to sú tieto orgány zodpovedné za efektívnu, účelnú a hospodárnu realizáciu programov a projektov financovaných z týchto prostriedkov a ich správne finančné riadenie.

Do rozpočtu ES Slovenská republika odvádza finančné prostriedky, ktoré orgány SR vyberajú vo forme poľnohospodárskych poplatkov, odvodov z produkcie cukru a ciel a zároveň do rozpočtu ES odvádza zo svojho štátneho rozpočtu časť finančných prostriedkov, ktorých objem je odvodený od celkového objemu prostriedkov vybraných vo forme dane z pridanej hodnoty (DPH) a od výšky dosiahnutého hrubého domáceho produktu (HDP). Orgány SR sú zodpovedné tak za výber ako i za kontrolu a audit týchto prostriedkov.

Článok 280 Zmluvy o Európskej únii stanovuje členským štátom povinnosť bojovať proti podvodom a iným nezákonným aktivitám, ktoré poškodzujú finančné záujmy ES. Za tým účelom sú členské štáty EÚ povinné prijímať také isté opatrenia, aké prijímajú na ochranu ich vlastných finančných záujmov.

Slovenská republika plní tento záväzok a je si vedomá potenciálnej politickej citlivosti vyplývajúcej z možného poškodzovania finančných záujmov ES. Len za predpokladu stabilne dobrých výsledkov efektívnej ochrany finančných záujmov ES bude mať Slovenská republika pevnú vyjednávaciu pozíciu, ktorá jej v budúcnosti umožní získavať ďalšie prostriedky z rozpočtu ES.

Odbor ochrany finančných záujmov EÚ a boja proti korupcii

Na účely plnenia záväzkov vyplývajúcich z článku 280 Zmluvy o Európskej únii vláda SR funkciou koordinačného úradu boja proti podvodom poverila Odbor ochrany finančných záujmov EÚ a boja proti korupcii (ďalej len „OFZ“), ktorý je organizačným útvarom Sekcie kontroly a boja proti korupcii Úradu vlády SR.

Úlohou OFZ je koordinovať legislatívne, administratívne a operatívne činnosti s cieľom zabezpečiť ochranu finančných záujmov ES a za týmto účelom úzko spolupracovať s orgánmi a inštitúciami SR zapojenými do systému tejto ochrany – siete AFCOS (ďalej len "sieťoví partneri").

Svoju činnosť OFZ vykonáva v spolupráci s orgánmi a inštitúciami SR zodpovednými za riadenie, implementáciu, kontrolu a audit výdavkov rozpočtu ES, a na druhej strane za

výber, kontrolu a audit finančných prostriedkov, ktoré predstavujú zdroj príjmov rozpočtu ES ako i s orgánmi a inštitúciami zodpovednými za konania o spätnom vymáhaní, ukladaní sankcií a postihovaní pôvodcov nezákonných činností súvisiacich s poškodzovaním finančných záujmov ES.

Sieťovými partnermi siete AFCOS sú najmä :

- Úrad vlády SR
- Ministerstvo financií SR
- Správy finančnej kontroly Bratislava, Zvolen, Košice
- Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja SR
- Ministerstvo hospodárstva SR
- Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR
- Ministerstvo školstva SR
- Ministerstvo zdravotníctva SR
- Ministerstvo pôdohospodárstva SR, Pôdohospodárska platobná agentúra
- Ministerstvo vnútra SR
- Ministerstvo dopravy, pôšt a telekomunikácií SR
- Ministerstvo životného prostredia SR
- Ministerstvo spravodlivosti SR
- Úrad pre verejné obstarávanie
- Colné orgány SR
- Daňové orgány SR
- Najvyšší kontrolný úrad SR
- Generálna prokuratúra SR
- Národná banka Slovenska.

Sieť AFCOS je otvorenou štruktúrou a v prípade potreby je možné rozšíriť zoznam partnerov siete o ďalšie subjekty.

Právomoci a kompetencie sieťových partnerov nie sú týmto dokumentom dotknuté.

Spoluprácu s Európskym úradom boja proti podvodom (ďalej len "OLAF") upravuje Dohoda medzi Úradom vlády SR a OLAFom podpísaná dňa 15. septembra 2002.

Ciel' Národnej stratégie

Cieľom Národnej stratégie ochrany finančných záujmov ES v SR (ďalej len „Stratégia“) je zabezpečiť finančným záujmom ES v Slovenskej republike dôslednú ochranu požadovanú článkom 280 Zmluvy o Európskej únii. Na zabezpečenie tohto cieľa

Stratégia obsahuje aj Manuál spolupráce siete AFCOS a Manuál o nahlasovaní nezrovnalostí, vrátane formulárov a kódovníka.

Pre dosiahnutie uvedeného cieľa aplikuje Slovenská republika strategický prístup založený na troch pilieroch:

- prevencia,
- odhaľovanie a vyšetrowanie nezrovnalostí,
- nápravná činnosť a postihovanie.

Sieťoví partneri sa prednostne zameriavajú na preventívne opatrenia, ktoré majú obmedziť riziko výskytu nezrovnalostí na najnižšiu možnú mieru. K zefektívneniu preventívnych opatrení možno prispieť prostredníctvom užšej spolupráce sieťových partnerov a zlepšenia koordinácie ich činností.

V rámci druhého piliera subjekty zapojené do implementácie finančnej pomoci ES (ďalej len "správne orgány") zabezpečujú, aby sa nezrovnalosti v najvyššej možnej miere odhaľovali a vyšetrowali.

V treťom pilieri príslušné správne orgány a orgány plniace represívnu funkciu dôsledne vykonávajú následnú činnosť pri odhalených nezrovnalostiach, vrátane nápravných opatrení a postihovania osôb zodpovedných za tieto nezrovnalosti všetkými zákonom stanovenými spôsobmi.

Všetky opatrenia zamerané na ochranu finančných záujmov ES realizované v procese nakladania s prostriedkami ES a s prostriedkami štátneho rozpočtu SR majú zamedziť protiprávnemu konaniu a majú na potenciálnych páchatelov pôsobiť odrádzajúco.

Základné pojmy

AFCOS (Antifraud Coordination Service – Koordinačný úrad boja proti podvodom) - Tieto úrady boli zriadené v predvstupovom období v štátoch, ktoré sa stali členmi EÚ v roku 2004 a v Bulharsku a Rumunsku. V Slovenskej republike túto funkciu plní odbor ochrany finančných záujmov EÚ a boja proti korupcii (OFZ).

Sieť AFCOS – štruktúra spolupracujúcich orgánov vo vnútri členských štátov. Hlavným cieľom je vzájomná spolupráca pri plnení úloh v oblasti ochrany finančných záujmov ES a efektívna komunikácia s OLAFom a s ostatnými členskými štátmi. V texte sa na označenie partnerov siete AFCOS používa skratka „sieťoví partneri“.

AFIS – informačný systém pre elektronické nahlasovanie nezrovnalostí. Je dôležitým zdrojom informácií pre OLAF o stave implementácie prostriedkov ES v členských štátoch.

Akčný plán – harmonogram úloh uložených uznesením vlády SR, zabezpečujúci implementáciu Stratégie.

Certifikačný orgán – zabezpečuje certifikáciu výkazov výdavkov a žiadostí o platbu predtým ako sa zašlú Európskej komisii. Je zodpovedný za vypracovanie žiadostí

o platbu, príjem platieb z Európskej komisie, ako aj realizáciu platieb. Úlohy certifikačného orgánu plní Ministerstvo financií SR na základe uznesenia vlády SR č. 457/2006.

Ekonomický/hospodársky subjekt - akákoľvek právnická alebo fyzická osoba alebo akýkoľvek iný subjekt, ktorý má podľa vnútroštátneho práva právnu subjektivitu, zúčastňujúci sa na implementácii finančnej pomoci z fondov ES, s výnimkou členských štátov pri výkone svojich verejných právomocí (článok 1a bod 2 nariadenia (ES) č. 1681/94 čl. 7 nariadenia Rady (ES, EUROATOM) č. 2988/95). Pre účely tohto materiálu sa pojmy ekonomický a hospodársky subjekt považujú za totožné.

Európska únia/Európske spoločenstvo – názov Európske spoločenstvo (ES) sa v materiáli používa iba v spojení so všeobecným rozpočtom Spoločenstva, vo všetkých ostatných prípadoch sa používa názov Európska únia (EÚ).

Európsky fond regionálneho rozvoja (ERDF) – jeden z hlavných nástrojov štrukturálnej a regionálnej politiky EÚ, ktorého cieľom je prispievať k rozvoju najmenej rozvinutých regiónov EÚ a podporovať rozvoj územnej spolupráce.

Európsky poľnohospodársky a záručný fond (EAGGF) – jeden z hlavných nástrojov štrukturálnej a regionálnej politiky EÚ podporujúci adaptáciu poľnohospodárskych štruktúr na dlhodobé štrukturálne zmeny v poľnohospodárstve a rozvoj poľnohospodárskej infraštruktúry.

Európsky poľnohospodársky fond pre rozvoj vidieka (EAFRD) - jeden z hlavných nástrojov štrukturálnej a regionálnej politiky EÚ, ktorého cieľom je zlepšenie konkurencieschopnosti poľnohospodárstva a lesného hospodárstva pomocou podpory lesného hospodárstva a zlepšenie životného prostredia vidieka prostredníctvom podpory obhospodarovania pôdy a zlepšenie kvality života vo vidieckych oblastiach a stimulovanie diverzifikácie hospodárskej činnosti.

Európsky sociálny fond (ESF) - jeden z hlavných nástrojov štrukturálnej a regionálnej politiky EÚ napomáhajúci dosiahnutiu cieľov najmä v aktívnej politike zamestnanosti a voľnému pohybu pracovných síl, ako aj v boji proti nezamestnanosti a znevýhodneniu rôznych skupín ľudí na trhu práce.

ITMS – informačný monitorovací systém, ktorý zabezpečuje evidenciu údajov o všetkých operačných programoch, projektoch, overeniach, kontrolách a auditoch za účelom efektívneho a transparentného monitorovania všetkých procesov spojených s implementáciou štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu. Poskytuje prepojenia s informačným systémom účtovníctva fondov (ISUF).

Kohézny fond - finančný nástroj ES určený pre členské krajiny, ktorých hodnota HND na obyvateľa meraná kúpnu silou je menšia ako 90% priemeru EÚ. Podporuje projekty dopravnej infraštruktúry a životného prostredia.

Komunikačný pán - jeden z nástrojov siete AFCOS na zabezpečenie zvyšovania povedomia o ochrane finančných záujmov ES a o činnosti OFZ, ktorý sa realizuje prostredníctvom komunikačných aktivít, najmä tlačových vyhlásení, školiacich aktivít, vydávaním informačných materiálov, spravovaním webovej stránky.

Nezrovnalosť – akékoľvek porušenie ustanovenia práva Spoločenstva vyplývajúce z konania alebo opomenutia ekonomického subjektu, dôsledkom čoho je alebo by bolo poškodenie všeobecného rozpočtu Spoločenstva alebo rozpočtov ním spravovaných, a to buď znížením, alebo stratou výnosov plynúcich z vlastných zdrojov vyberaných priamo v mene Spoločenstva alebo započítaním neoprávnenej výdavkovej položky v rámci rozpočtu Spoločenstva (článok 1 ods. 2 Nariadenia (ES, Euroatom) č. 2988/95, č.2035/2005, č. 1083/2006 atď). Porušením ustanovenia práva Spoločenstva sa rozumie aj porušenie národného práva Slovenskej republiky, medzinárodných dohôd a príslušných zmlúv. Porušenie môže byť spôsobené vedomým konaním alebo nekonaním alebo z nedbanlivosti. Nezrovnalosťou môže byť aj podozrenie z podvodu (nezrovnalosti), systémová chyba a ďalšie nedostatky.

Problematiku nezrovnalostí bližšie upravuje Manuál nahlasovania nezrovnalostí.

Ochrana finančných záujmov ES - zabezpečenie efektívnosti a transparentnosti tvorby zdrojov (poľnohospodárske poplatky, odvody z produkcie cukru, clá, zdroje založené na DPH, zdroje založené na HDP) rozpočtu ES, efektívnosti, účelnosti, hospodárnosti a transparentnosti nakladania s prostriedkami tohto rozpočtu, rozpočtov ním spravovaných, ako aj nakladania s majetkom EÚ, jej inštitúcií a orgánov.

OLAF – Európsky úrad boja proti podvodom, ktorého cieľom je chrániť finančné záujmy ES, bojovať proti podvodom, korupcii a všetkým ďalším nezákonným aktivitám, vrátane zneužitia úradnej moci v rámci európskych inštitúcií prostredníctvom výkonu interných a externých administratívnych vyšetrení. Pravidelne a úzko spolupracuje s príslušnými orgánmi členských štátov za účelom koordinácie ich činností. OLAF pomáha členským štátom pri ich aktivitách v boji proti podvodom poskytovaním potrebnej pomoci a technického know-how. Prispieva k tvorbe stratégie Európskej únie pre boj proti podvodom a podniká nevyhnutné kroky na posilnenie príslušnej legislatívy.

Orgán auditu – národný, regionálny, alebo miestny verejný orgán alebo subjekt funkčne nezávislý od riadiaceho orgánu a certifikačného orgánu, určený členským štátom pre každý operačný program a zodpovedný za overenie riadneho fungovania systému riadenia a kontroly. V podmienkach Slovenskej republiky úlohy tohto orgánu plní Ministerstvo financií SR.

Podozrenie z podvodu - nezrovnalosť, ktorá bola predmetom prvého správneho alebo súdneho zistenia, na základe ktorej sa začne konanie na vnútroštátnej úrovni s cieľom určiť, či došlo k úmyselnému konaniu, a to najmä k podvodu podľa článku 1 ods. 1 písm. a) Dohovoru o ochrane finančných záujmov Európskych spoločenstiev z 26. júla 1995 vypracovaného na základe článku K.3 Zmluvy o Európskej únii (článok 1a bod 4 nariadenia (ES) č. 1681/94, č.1838/1994 a č.1828/2006).

Prvé správne alebo súdne zistenie - prvý písomný posudok príslušného orgánu, správneho alebo súdneho, ktorý na základe konkrétnych faktov uvádza existenciu nezrovnalostí bez toho, aby bola dotknutá možnosť následnej revízie alebo stiahnutia tohto záveru následkom vývoja v priebehu správneho alebo súdneho konania (článok 35 nariadenia (ES) č. 1290/2005).

Správne finančné riadenie – dodržiavanie zásad **hospodárnosti**, ktoré používa orgán na výkon svojich činností, **účinnosti** - uplatnenia najlepšieho vzťahu medzi využívanými zdrojmi a dosiahnutými výsledkami a **efektívnosti** plnenia stanovených špecifických cieľov.

Správne orgány – na účely tohto materiálu orgány a inštitúcie zapojené do implementácie finančnej pomoci EÚ.

Systemová chyba - špecifický druh nezrovnalosti, ktorou je akákoľvek opakujúca sa chyba, vyplývajúca z nedostatkov v systéme finančného riadenia a kontroly, ktorá vedie k neoprávnenému použitiu, zneužitiu alebo k nepoužitiu zdrojov z fondov EÚ.

Úmyselné konanie – konanie, ktorým osoba chcela porušiť alebo ohroziť zákonom chránený záujem alebo vedela, že svojím konaním môže porušenie alebo ohrozenie spôsobiť.

Stanovenie Stratégie

Prevenca

Koordinácia a spolupráca

Slovenská republika uplatňuje decentralizovaný prístup k zabezpečeniu ochrany finančných záujmov ES. Decentralizovaná štruktúra si vyžaduje koordinátora a túto úlohu plní OFZ. Jeho úlohou je vytvoriť podmienky pre efektívnu a účinnú spoluprácu a komunikáciu medzi sieťovými partnermi a OFZ, medzi sieťovými partnermi navzájom a medzi sieťovými partnermi a OLAFom.

Kľúčovým prvkom tejto Stratégie je posilniť a podporiť organizačné štruktúry pre spoluprácu a koordináciu aktivít sieťových partnerov.

Riadiaci výbor pre ochranu finančných záujmov ES v SR

Za účelom zabezpečenia integrácie sieťových partnerov dohliada na plnenie opatrení v zmysle tejto Stratégie Riadiaci výbor pre ochranu finančných záujmov ES v SR (ďalej len „Riadiaci výbor“). Riadiaci výbor je zriadený vedúcim Úradu vlády SR, na základe splnomocnenia vlády SR. Právomoci a kompetencie Riadiaceho výboru sú upravené Štatútom Riadiaceho výboru pre ochranu finančných záujmov ES v SR, schváleného vládou SR.

Riadiaci výbor zvoláva OFZ a predsedá mu. Riadiaci výbor zasadá v pravidelných intervaloch, minimálne dvakrát ročne. Podľa potreby zriaďuje pracovné skupiny zamerané na riešenie konkrétnych úloh v oblasti ochrany finančných záujmov ES.

Členmi Riadiaceho výboru a ním zriadených pracovných skupín sú zástupcovia menovaní sieťovými partnermi. V prípade, ak je to potrebné, sú prizývaní odborníci z odboru konkrétnej riešenej problematiky.

Aktivity Riadiaceho výboru nie sú duplicitné s už zavedenými štruktúrami pre spoluprácu a koordináciu činností zameraných na ochranu finančných záujmov ES. Zavedené štruktúry sú súčasťou komplexného plnenia uvedených činností.

Riadiaci výbor zabezpečuje spoluprácu sieťových partnerov pri plnení úloh vyplývajúcich z potreby zabezpečiť efektívnu a účinnú ochranu finančných záujmov ES v SR najmä:

- pri tvorbe plánov kontrol jednotlivých sieťových partnerov
- v oblasti analýzy a riadenia rizík
- pri návrhoch nových právnych predpisov, manuálov, príručiek, a usmernení, ktoré ustanovujú postupy ochrany finančných záujmov ES vo vzťahu k podmienkam čerpania prostriedkov z fondov a iných finančných nástrojov EÚ

a dohliada na:

- prácu ním zriadených pracovných skupín a podvýborov

- plnenie opatrení vyplývajúcich z Ročnej správy o nezrovnalostiach
- plnenie úloh vyplývajúcich z Akčného plánu.

Pracovné skupiny, zriadené pre konkrétne oblasti, riešia okruh problematiky, pre ktorú boli ustanovené z dôvodu jej nejednoznačnosti, spôsobujúcej problémy pri uplatňovaní v praxi. Svoje závery predkladajú OFZ ako podklady a návrhy na vypracovanie usmernení a metodických materiálov. Materiály vypracuje OFZ a predkladá ich na schválenie Riadiacemu výboru.

Stratégia zohľadňuje postavenie nezávislých sieťových partnerov. Vzájomná spolupráca medzi OFZ a nezávislými orgánmi môže byť upravená v dokumentoch deklarujúcich spoluprácu, ktorých uzavretie je dobrovoľné.

Právne predpisy a metodické usmernenia

Všeobecné pravidlá ochrany finančných záujmov ES upravujú viaceré legislatívne predpisy na úrovni EÚ, ako aj na národnej úrovni. Spoločným cieľom týchto predpisov je predchádzať nezrovnalostiam a odrádzať od ich páchania, ako aj vymáhať nápravu a ukladať postihy pri odhalených nezrovnalostiach.

Na základe všeobecných právnych predpisov EÚ sa na národnej úrovni do praxe prijímajú príručky, manuály a usmernenia, ktoré upravujú postup sieťových partnerov pri zabezpečovaní činností súvisiacich s ochranou finančných záujmov ES. Úlohou týchto dokumentov je opísať postupy a špecifikovať kompetencie a povinnosti príslušných zainteresovaných strán.

Pravidelné revízie predpisov sú zamerané na zabezpečenie ich aktualizácie a súladu so všeobecne záväznými právnymi predpismi, s cieľom zvýšiť kvalitu súboru týchto predpisov a tým vo významnej miere prispievať k zefektívneniu práce sieťových partnerov.

Riadiaci výbor spolu s OFZ iniciuje pravidelnú revíziu a aktualizáciu príručiek, manuálov a usmernení prijatých sieťovými partnermi v rámci ich kompetenčnej pôsobnosti v oblasti ochrany finančných záujmov ES. OFZ v spolupráci s Riadiacim výborom zabezpečuje mapovanie zodpovedností a kompetencií sieťových partnerov s cieľom znížiť riziká duplicitných činností a neistoty ohľadne kompetencií.

V prípade potreby OFZ v spolupráci s Riadiacim výborom navrhuje zmeny platných právnych predpisov a predkladá ich vláde SR v rámci postupov legislatívneho procesu.

Zvyšovanie povedomia

Vláda Slovenskej republiky pokračuje v úsilí vytvoriť povedomie, v ktorom sa protiprávne správanie vo vzťahu k verejným prostriedkom, teda aj k prostriedkom ES, vníma ako neakceptovateľné.

Preto je dôležité oboznámiť verejnosť s Národnou stratégiou ochrany finančných záujmov ES v SR a zavedenými opatreniami zameranými na prevenciu a odhaľovanie všetkých foriem nezrovnalostí, ako aj s opatreniami na spätné vymáhanie zneužitých prostriedkov a postihovanie nezákonnej činnosti.

Verejnosť má právo byť informovaná, a to platí aj v prípade ochrany finančných záujmov ES. Verejne dostupné sú informácie o tom, komu a akým spôsobom môže verejnosť adresovať svoje žiadosti o informácie o opatreniach prijatých na ochranu finančných záujmov ES, alebo komu a akým spôsobom môže oznamovať podozrenia z nezrovnalostí.

Zvyšovanie povedomia a komunikačné aktivity je potrebné, vzhľadom na veľký počet sieťových partnerov, koordinovať. Za účelom zabezpečenia publicity, informovanosti a odozvy zo strany verejnosti OFZ vypracováva, implementuje a reviduje Komunikačný plán.

V súvislosti s informáciami o aktivitách súvisiacich s ochranou finančných záujmov ES OFZ plní úlohu koordinátora a miesta prvého kontaktu pre štátne orgány, ďalšie subjekty a širokú verejnosť. OFZ za týmto účelom úzko spolupracuje so sieťovými partnermi, s ktorými si navzájom pravidelne vymieňa informácie o svojich aktivitách.

OFZ iniciuje opatrenia podnecujúce verejnosť k aktívnej účasti na nahlasovaní podozrení z nezrovnalostí. Tak môže verejnosť prispieť k ochrane verejných prostriedkov. Za týmto účelom OFZ umožňuje verejnosti jednoduché kontaktovanie telefonicky a prostredníctvom e-mailu.

Vzdelávanie

Koordinácia rôznych vzdelávacích aktivít medzi kľúčovými sieťovými partnermi umožní nielen vyhnúť sa finančne neefektívnej duplicite aktivít, zároveň zabezpečiť aj jednotné, systematické a komplexné výstupy vzdelávania. Je dôležité, aby štátni zamestnanci všetkých zainteresovaných sieťových partnerov mali rovnaké penzum vedomostí, rovnako chápali koncepciu problematiky nezrovnalostí, a aby si boli vedomí strategického prístupu Slovenskej republiky k zabezpečeniu ochrany finančných záujmov ES.

OFZ ako koordinátor ochrany finančných záujmov ES je poverený koordináciou vzdelávacích aktivít v tejto oblasti. Zodpovednosť za monitorovanie plnenia tejto činnosti sa zveruje Riadiacemu výboru.

Sieťoví partneri spolupracujú na prijatí spoločného plánu vzdelávania na základe kompetenčných profilov pracovníkov, zhodnotenia potrieb a stanovených priorít.

System riadenia, implementácie, kontroly a auditu

System riadenia, implementácie, kontroly a auditu zabezpečuje efektívne účelné a hospodárne využívanie zdrojov rozpočtu ES a predchádzanie a zabraňovanie protiprávnemu konaniu, najmä v oblasti ochrany finančných záujmov ES v SR. Tento system si vyžaduje neustále zlepšovanie. Riadiaci výbor podporuje výmenu skúseností a odborných znalostí medzi sieťovými partnermi a ďalšími zainteresovanými subjektmi za účelom aktualizácie predpisov, ktoré system upravujú. Na tento účel OFZ a sieťoví partneri spolupracujú pri príprave návrhov nových právnych predpisov, manuálov, príručiek a usmernení, ktoré ustanovujú postupy ochrany finančných záujmov ES vo vzťahu k podmienkam použitia prostriedkov ES v Slovenskej republike.

Nahlasovanie a analýza nezrovnalostí

V Slovenskej republike bola v zmysle legislatívy Európskej únie vytvorená štruktúra pre nahlasovanie nezrovnalostí, ktorú tvorí OFZ a colné orgány. OFZ zodpovedá za podávanie hlásení nezrovnalostí Európskej komisii za fondy a ostatné finančné nástroje EÚ. Colné orgány SR zodpovedajú za nezrovnalosti zistené v oblasti vlastných zdrojov.

Na účely prevencie, odhaľovania a vyšetrovania nezrovnalostí je ich potrebné systematicky analyzovať. Je dôležité poznať charakter nezrovnalosti, kto porušil ustanovenie práva, akým spôsobom, ako často sa daný typ nezrovnalosti vyskytuje, aký bol finančný dopad a ako bola nezrovnalosť zistená a odhalená.

Presné poznatky o rozsahu a charaktere nezrovnalostí slúžia tiež na stanovenie systému riadenia rizík nezrovnalostí, určenie priorít, identifikáciu oblastí s najvyšším rizikom a prijímanie primeraných opatrení na obmedzenie výskytu rizík.

OFZ zriadil a spravuje evidenciu nezrovnalostí v Slovenskej republike, vypracováva Ročnú správu o nezrovnalostiach a v tejto oblasti spolupracuje s colnými orgánmi SR.

Ročnú správu o nezrovnalostiach OFZ predkladá Riadiacemu výboru pre jej predložením na rokovanie vlády SR. Riadiaci výbor z nej vyvodzuje závery a prijíma opatrenia na sústavné a systematické zlepšovanie ochrany finančných záujmov ES. Zabezpečuje, aby všetci sieťoví partneri reagovali na zmeny v rizikovom prostredí a podľa potreby upravili svoje systémy riadenia, implementácie, auditu a kontroly.

OFZ vypracuje a zverejňuje na internetovej stránke ÚV SR národný zoznam nezrovnalostí nahlásených odboru ochrany finančných záujmov ES a boja proti korupcii.

Odhaľovanie a vyšetrovanie nezrovnalostí

Vláda SR je odhodlaná odhaľovať nezrovnalosti v čo najvyššej miere a iniciovať konanie vedúce k náprave nežiaduceho stavu a postihovaniu protiprávneho konania, ktoré vedie k vzniku nezrovnalosti. Z tohto dôvodu je potrebné využívať všetky zdroje a možnosti na odhaľovanie nezrovnalostí.

Množstvo nezrovnalostí je odhalených kontrolnou činnosťou. Efektívnosť kontrol možno zvýšiť dôslednou spoluprácou v oblasti koordinácie plánov kontrol sieťových partnerov i ďalších subjektov. Pokiaľ je to možné, treba sa vyhnúť duplicite kontrol a tým zabezpečiť vyššiu efektívnosť kontrol, zisťovania a odhaľovania nezrovnalostí. Kontroly musia byť plánované tak, aby sa zabezpečilo čo najlepšie využitie dostupných zdrojov.

Sieťoví partneri spolupracujú v oblasti analýzy rizík, stanovenia prioritných oblastí kontrol. Vzájomne si predkladajú a zosúladujú plány kontrol a poskytujú súčinnosť pri výkone kontrol. Spoločne posudzujú, či počet kontrol a rozsah ich zamerania v určitých oblastiach zodpovedá zistenej úrovni rizika a výške súm poškodených alebo ohrozených nezrovnalosťou. Riadiaci výbor podporuje spoluprácu sieťových partnerov v tejto oblasti.

Okrem ďalších zdrojov OFZ na tento účel primerane využíva dostupné informačné systémy implementované na národnej úrovni (napr. ITMS, CEDIS). Tak je umožnená lepšia orientácia v množstve vykonávaných kontrol a zabezpečené, že oblasti vystavené vysokému riziku nezrovnalosti budú dôsledne monitorované.

OFZ podporuje ďalšie možnosti získavania informácií dôležitých pre zisťovanie a odhaľovanie protiprávnych konaní (telefónna linka, e-mail), prostredníctvom ktorých môže verejnosť oznamovať svoje podozrenia.

Orgány Slovenskej republiky spolupracujú s orgánmi iných členských štátov zodpovedných za zabezpečenie ochrany finančných záujmov ES a s OLAFom. OFZ je kľúčovým partnerom OLAFu v Slovenskej republike pre každú aktivitu súvisiacu s ochranou finančných záujmov ES a poskytuje mu podporu pri ním vedených administratívnych vyšetrovaniach.

Náprava a postihovanie

Slovenská republika sa zaviazala, že v prípade ohrozenia alebo poškodenia finančných záujmov ES vynaloží rovnako intenzívne úsilie na nápravu nežiaduceho stavu a spätné vymoženie zneužitých finančných prostriedkov, aké by vynaložila pri ochrane vlastných finančných záujmov.

Spätné vymáhanie zneužitých finančných prostriedkov sa vykonáva formou správneho konania a súdneho konania. Osoba, ktorá spôsobila poškodenie finančných záujmov ES, musí byť, ak jej konanie možno podradiť pod niektorú skutkovú podstatu trestného činu uvedenú v Trestnom zákone, trestne stíhaná. V určitých prípadoch sa znovuzískanie finančných prostriedkov ES vymáha prostredníctvom občianskoprávneho konania.

Slovenská republika sa zaviazala dôsledne postihovať osoby zodpovedné za nezákonné konanie formou správneho konania, trestného konania, súdneho konania a disciplinárneho postihovania. Týmto opatreniami sa má zabezpečiť zákonnosť, ako aj to, že následky budú vyššie než potenciálne zisky z protiprávneho konania. V tejto oblasti má významné miesto aj publicita. Informovanie verejnosti o postihovaní protiprávnych konaní môže odradiť potenciálnych páchatel'ov od takéhoto konania.

OFZ a colné orgány SR v databáze nezrovnalostí uvádzajú informácie o ďalšom konaní vo veci. Riadiaci výbor je sieťovým partnerom nápomocný pri posudzovaní prípadov zistených okolností nasvedčujúcich, že bol spáchaný trestný čin, najmä pri oznámení tohto podozrenia orgánom činným v trestnom konaní, resp. Generálnej prokuratúre SR.

V prípadoch zneužitia interných pravidiel zo strany štátnych zamestnancov prijíma príslušný orgán dôsledné a účinné opatrenia, aby zodpovedný zamestnanec niesol právne dôsledky.

Rozvoj Stratégie

Stratégia si vyžaduje existenciu štruktúry, ktorá zabezpečuje jej systematické plnenie, kontrolu plnenia, hodnotenie, revíziu, aktualizáciu a ďalší rozvoj. Túto úlohu plní OFZ v spolupráci s Riadiacim výborom.

K napĺňaniu Stratégie prispievajú OFZ a všetci sieťoví partneri a zároveň sú za jej plnenie zodpovední.

OFZ pravidelne vypracováva a predkladá na rokovanie vlády SR nasledujúce materiály:

- Správa o implementácii národnej stratégie do 28. februára kalendárneho roka
- Odpočet a plnenie akčného plánu v polročných intervaloch
- Ročná správa o nezrovnalostiach do 30. júna kalendárneho roka nasledujúceho po roku, v ktorom boli nezrovnalosti nahlásené.

OFZ zabezpečuje revíziu Stratégie a v prípade potreby jej aktualizáciu, ktorú predkladá na schválenie vedúcemu Úradu vlády SR.